

Kes koristab pronksiöö sodi?

Viljandi kultuuriakadeemia direktor Anzori Barkalaja räägib, milliseid järeltõusid võiks teha pronksiöö sündmustest läbi kultuuriuurija pilgu.

Andry Ervald
andry@virumaateataja.ee

Barkalaja loeng Rakvere kolledžis teemal "Kuidas globaliseerivas maailmas iseendaks jääda" oli kokku lepitud ammu enne pronksiöö sündmusi. Loengu alguses teemat üle nimetades lisas ta: "... ja ehk aitab mu jutt ka aru saada, kes koristab selle Tallinnas tekkinud sodi ära."

"Selle Tallinnas tekkinud sodi" all ei mõelnud te klaasikilde Tallinna tänavatel?

Seal tänavatel on maas pikka aega olemas olnud turvalisuse tunne. Sest turvalisuse vajadus on ilmselt kõige esmane, mis peab inimesel olema tagatud. Koos eneseteostuse võimaluse ja elukvaliteediga. Kui neid ikka süsteemselt inimestele ei võimaldata, on nad ka altimad provotseerimisele ja manipuleerimisele.

Ja kui venelastel ei ole ruumi oma identiteedi väljakujunemiseks - selle asemel pakutakse assimileerumist eestlastega, aga kes tegelikult tahab assimileeruda -, siis tagajärjeks ongi, et varem või hiljem viib asi vägivaldani.

Ja eesti kultuuril, eestlastel ja Eesti riigil vedas, et kriis nii vara tekkis. Kümne aasta pärast oleks selle mõju palju hävitavam ja purustavam. Praegu on vähemalt kogemus käes, mille põhjal hakata mõtlema, mida on seni süstemaatiliselt ja põhimõtteliselt valesti tehtud.

Kui võtta sündmusi Tallinnas kui mingit osa malemängust, siis millal vald käigud peale hakkasid? Eestlaste ja venelaste rahvussuhetes. Ma ei mõtle mitte pronksööduriminemaviimist, mis tuli ära teha.

Raske öelda, sest enamik sündmusi toimus väga vaikselt ja erinevad huvigrupid on kogu aeg mängus olnud. See ei ole lihtsalt malemäng, mille käike saab taastada. Siin mängitakse malet ja korvpalli ja ragbit ühel ajal. Erinevate publikute jaoks mängitakse erinevaid mängu. Minu meelest pole see ka peamine.

Mis on peamine?

Peamine on, kus on midagi põhimõtteliselt valesti tehtud ja kuidas see ümber kujundada. Senisele kogemusele ning maailmas olevale teabele toetudes.

Praegu on seis selline:

Venemaa välispoliitika on jõhker; me vaatame ikka veel iga päev telerist vene pättide laamendamist ja oleme kõhevil, mis saab 9. mail; päris palju kuuleb inimestega juttu rääkides või netikommentaare lugedes, et "ah, venelased, nad ongi kõik sellised, nad ei oska ega tahagi teistsugused olla, vastik

"Siin tuleb hakata otsima teid, mismoodi taastada erineva kultuuritaustaga inimeste vahel usaldus. Ja üksteise väärikuse tunnustamine. Ja sealt millegi uuena edasi minna."

Anzori Barkalaja

Kuidas usaldus taastada? Milliste konkreetsete sammudega?

Meil on olemas teiste kultuuride kogemused, lausa meetoodika. Näiteks kuidas indiaanlaste ja valgete ameeriklaste vahel konflikte ennetada. Kataloonias on sellised meetoodikad olemas.

Kultuuriakadeemial on kultuurhariduse osakond, mis katsub kodustada neid kogemusi eesti kultuuriruumi. Paraku ei

- Sündinud Dušanbes.
- Isa megrel (grusiinide etnograafiline rühm), ema eestlane.
- Identiteedilt eestlane.
- Magistri- ja doktoritöö käsitlevad soome-ugri rahvaid.

"sodi" minu jaoks".

Negatiivsed stereotüübid on alati kehvad. Palju ohtlikum "sodi" on minu meelest see, et meil on noor vene põlvkond, kes on sündinud Eesti ajal ega ole saanud nõukogudeaegset ajupesut või Nõukogude armee või varjatud kultuuridevaheliste konfliktide õhutamise kogemust nagu näiteks mu koolipõlve ajal peetud kakkustes, kus venelased tulid kambaga kallale ja miilits viis soolaputkasse eestlased.

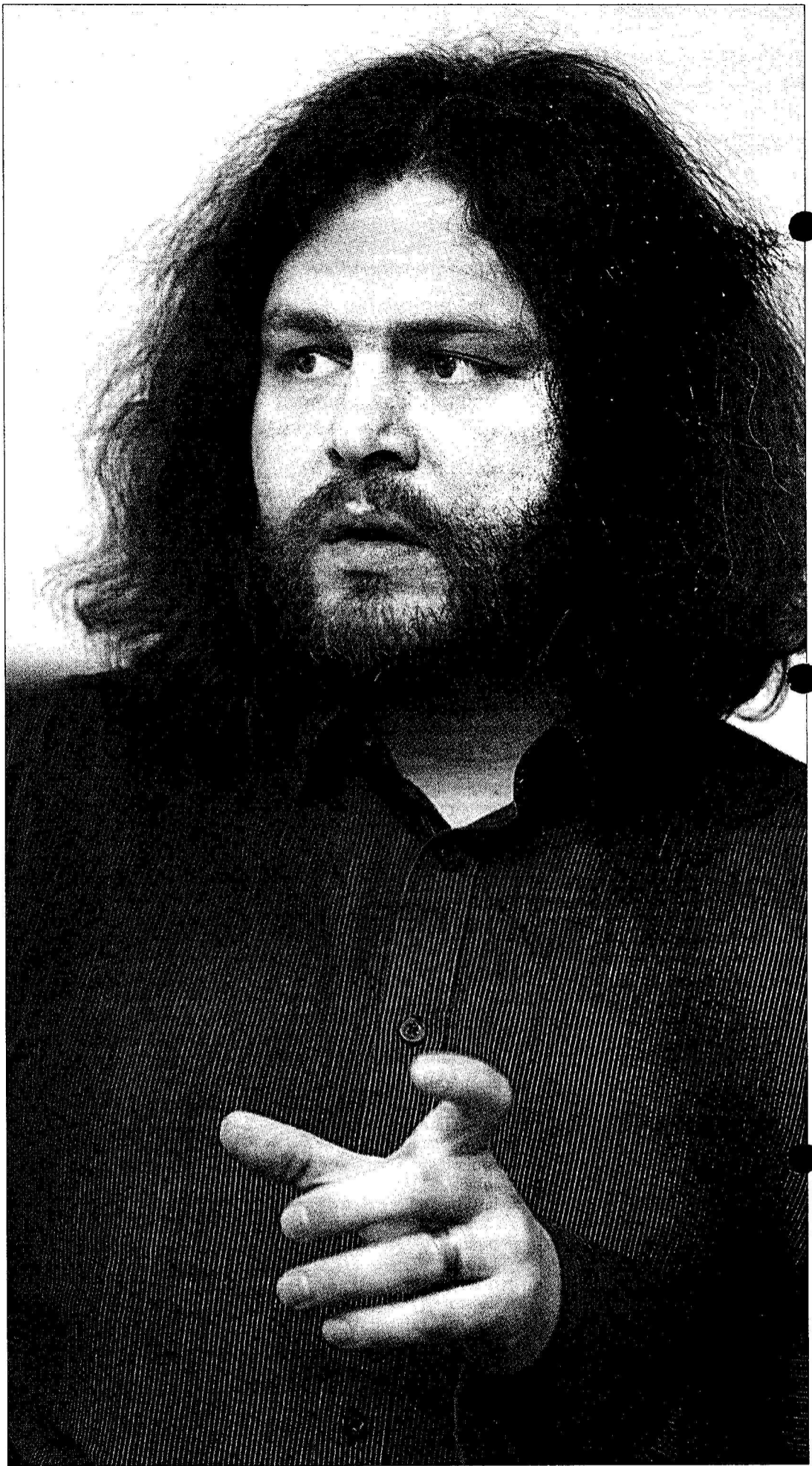
Praegusel noorel vene põlvkonnal pole neid kogemusi, ainult see, mida vanemad oma hoiakutena on pärandanud. Aga Tallinna sündmuste tulemusel hakkab see muutuma noorte venelaste isiklikuks hoiakuks, mis võib kanduda edasi järgmisele põlvkonnale. Siin tuleb hakata otsima teid, mismoodi taastada erineva kultuuritaustaga inimeste vahel usaldus. Ja üksteise väärikuse tunnustamine. Ja sealt millegi uuena edasi minna.

Lastepsühholoogid on jällegi kirjutanud sadu uurimusi, kuidas perekonnas kanduvad kõik konfliktid ja probleemid väga hästi edasi, hoolimata sellest, kas neid varjatakse või mitte. Seda nimetatakse pingete mustriks, see ei kao niisama iseenesest.

Olukord, kus on vene noored praegu, on siiski unikaalne. Ma ei mäleta esimese vabariigi aegset seisu. Kusjuures ei olnud ka sellist erinevate kultuuride arvulist vahekorda: nii suur protsent eestlasi ja nii suur protsent teisi rahvaid. Selles mõttes on tegu uue olukorraga.

Pigem näen, et inimlikul tasandil on seis raske. Inimene on aldis mässule ja provokatsioonile, kui olukord on ebakindlalt ja ta ei saa ennast teostada. Minu meelest on liiga vähe tähelepanu pööratud noorsootööle ja huviharidusele, mis oleks inimesi rakendanud.

Ka teised nähtused, nagu narkomaania või kultuurilistel erinevustel põhinev vägivald, ei saaks tekkida, kui inimese närvikava on hõivatud mingi positiivse tegevuse poolt. Siiani on senised valitsused ja valitsevad jõud neid kultuurihoobasid ilmselgelt alavääristanud.

Anzori Barkalaja arvab, et pronksiöö sündmused võivad viia millegi positiivseni.

ole see siimaani huvi pakkunud, popid on teised sõnad, nagu assimilatsioon ja muu.

Tuleb kokku tuua erineva ajalooajaloo ja maailmanägemisega inimesed ja taastada mentaliteedi ja hoiakute tasandil valmisolek vastastikuseks lugupidamiseks.

Kultuuriuurija uurib kõikvõimalikke inimelu tahke alates inimsöömisest ja lõpetades ma ei tea millega, teda on raske üllatada. Kas pronksiöö sündmused oli midagi, mis üllatas?

Natuke üllatav oli, et sel ajal lasti nii ruttu füüsilise konfliktini minna. Senine kogemus on näidanud, et Eesti jõustruktuurid on paindlikud ja alalhoidlikud ja saavad vägivaldlasta hakkama. Praegu oli selgelt näha, kuidas astel aeti kohe püsti

ja mindi teadlikult füüsilise konflikti tekkimise peale. Konflikt puhkes sellest, et vastastiku hakati üheselt ja pöördumata vägivaldseid meetodeid kasutama. See tähendab, et need jõud, kes asja juhtisid, olid oma seljataguses väga kindlad.

Mis või kes selle kindla seljataguse annavad?

Ei kommenteeri üldse.

Kas kogu selle loo juures on ka midagi helget?

Helge on see, et eesti kultuuriruum evib veel inimesi, kes neid asju näevad ja kelles on siirast soovi midagi muuta. Kes on ühe või teise huvigrupi eesmärkide saavutamise nimel valmis selle laga kokku kasima. Sest me peame koos samas keskkonnas edasi elama.

Mulle meeldis Mihkel Mu-

ti leheloo pealkiri "Eesti riik kaotab süütust". Mis ei ole teatavasti alati meeldiv protsess, aga kuulub täiskasvanuks saamise juurde. Et ehk ei pudista me enam lastekeeles häbelikult muukeelsest elanikkonnast ega sujuvast integreerumisest ega ... Hakkame täiskasvanute keeles rääkima - õigetest asjadest ja õigete nimedega.

Neid lugusid on teisigi, näiteks Erkki-Sven Tüüri oma. See on hea, et on positiivne valmisolek midagi muuta.

Kui on piisavalt palju ühiskondlikke arvamusi, küll siis ka poliitilised arvamusi, pilgu nende järgi pööravad. Siis saavad spetsialistid hakata tegutsema, ja asjal on lõpuks juuret.